

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๕

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวเพ็ญภา ไพศาลศุภนิมิต จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวเพ็ญภา ไพศาลศุภนิมิต จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นางสาวเพ็ญภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร) ในรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๘๑๖/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้อง จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะหน่วยงานธุรการของผู้ร้อง จึงได้มีหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๓๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ผู้ถูกร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปความได้ว่า ไม่เคยทราบมาก่อนว่าการเข้าดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ แม้จะบกพร่องเนื่องจากไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แต่ก็ตั้งใจไว้ว่าจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งและเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในทันทีที่ทราบเพราะเห็นว่า

ใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว และยินดีให้มีการตรวจสอบย้อนหลังเพื่อดูรายการทรัพย์สินและหนี้สินนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งจนถึงวันพ้นตำแหน่ง และขอยืนยันว่าไม่มีเจตนาจะปกปิดหรือไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อผู้ร้อง

ผู้ร้อง ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๒๔/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔ แล้ว มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียง ว่า ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๘๑๖/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ แต่มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบดังกล่าว แม้ในภายหลังได้ทราบคืออยู่แล้วว่าตนเองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง แต่ก็ยังไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบดังกล่าวให้ถูกต้อง พฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่าผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ฯ ข้อ ๑๐ และแจ้งให้ผู้ร้องทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเป็นหนังสือ

ผู้ถูกร้องชี้แจงสรุปว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๘๑๖/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ก่อนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศและระหว่างดำรงตำแหน่งอยู่นั้น ผู้ถูกร้องปฏิบัติงานที่มูลนิธิ จุมภฏ - พันธุ์ทิพย์ ตำแหน่งเลขานุการบริหารสำนักงานประสานมูลนิธิ โดยได้ปฏิบัติงานที่มูลนิธิเป็นเวลากว่า ๑๓ ปีแล้ว ผู้ถูกร้องจบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายและไม่เคยศึกษาในรายละเอียดของรัฐธรรมนูญ ไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน ตลอดจนไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เมื่อดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จึงไม่เคยทราบว่าการที่ได้ดำรงตำแหน่งนี้ต้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ ของรัฐธรรมนูญ จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อผู้ร้อง เมื่อเข้ารับตำแหน่ง ต่อมาเมื่อได้ติดตามข่าวกรณี นายอมร อมรรัตนนานนท์ จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ตรวจสอบความเป็นรัฐมนตรีของ รัฐมนตรี ๑๐ คน ว่าสิ้นสุดลงเฉพาะตัวหรือไม่ ในกรณีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนและบริษัท โดยใน เนื้อข่าวได้มีการอ้างถึงมาตรา ๒๐๘ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้อง เกิดความสงสัยจึงได้สนทนาและสอบถามบุคคลที่มีความรู้ด้านกฎหมาย จึงทราบว่าผู้ถูกร้องต้องยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง การต่างประเทศ ซึ่งเมื่อผู้ร้อง โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๗๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และขอให้ชี้แจงเหตุผลโดยด่วน ผู้ถูกร้องก็มีหนังสือลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อผู้ร้อง ทั้งชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องตั้งใจว่าจะยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อพ้น สามสิบวันนับจากพ้นตำแหน่งและยินดีให้มีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินย้อนหลังนับแต่วันเข้ารับ ตำแหน่ง

พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงและเอกสารประกอบ ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการ การเมือง โดยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร) ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับ ตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีเข้ารับ ตำแหน่งภายในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนดดังกล่าว

ประเด็นตามคำร้อง ที่ต้องวินิจฉัยประการแรกมีว่า ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญนี้ ... ฯลฯ ...” ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงและเอกสารประกอบของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ปรากฏว่า เมื่อผู้ร้องตรวจสอบพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ร้องก็ได้ มีหนังสือแจ้งไปให้ผู้ถูกร้อง ชี้แจงเหตุผลตามหนังสือของสำนักงานผู้ร้อง หนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๗๓

ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องก็ให้เหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีตามหนังสือ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เป็นเหตุผลทำนองเดียวกันกับที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกร้อง จบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายและไม่เคยศึกษาในรายละเอียดของรัฐธรรมนูญ ทำงานในตำแหน่งเลขานุการบริหารสำนักงานประธานมูลนิธิjumภู - พันธุ์ทิพย์ มาตลอดแม้ในขณะที่มาเป็นข้าราชการการเมือง ไม่ทราบว่าจะเมื่อเข้ารับตำแหน่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๒๕๖ เมื่อใกล้หมดวาระของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย แล้ว กรณีที่นายอมร อมรรัตนานนท์ ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องให้ตรวจสอบรัฐมนตรี ๑๐ คน ผู้ถูกร้อง จึงได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง พฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง ดังกล่าว ประกอบกับผู้ร้องได้แจ้งเตือนเพียงครั้งเดียว ผู้ถูกร้องก็ชี้แจงและยื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และผู้ถูกร้องก็ยินดีให้ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินย้อนหลังนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงน่าจะเชื่อว่าการที่ผู้ถูกร้อง มิได้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แต่อย่างใด ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องที่ว่า จะให้ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด อีกต่อไป

จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้อง

นายศักดิ์ เตชะชาลาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ